

Onderwerp: Consultatie tussentijdse verbeteringen armoedebeleid

Datum: 24 juni 2024
Portefeuillehouder: M. Everhardt
Team: Samenleving Beleid
Steller: N. de Jong

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

Armoedebeleid

Met het armoedebeleid wil gemeente Diemen inwoners met een laag inkomen ondersteunen en participatie stimuleren. Hiervoor heeft Gemeente Diemen een uitgebreid pakket aan minimaregelingen voor verschillende groepen. Het college verwacht eind 2024 nieuw armoedebeleid voor te leggen aan de gemeenteraad.

Stadspas

Eén van de minimaregelingen is de Stadspas. Hiermee krijgen inwoners onder meer korting op bijvoorbeeld musea, zwemmen en theater. Zo kunnen Stadspashouders bijvoorbeeld voor €1,- vrij zwemmen in het Wethouder Duranbad in Diemen. De Stadspas is bedoeld voor inwoners met een laag inkomen. Gemeente Diemen hanteert hierbij een inkomensgrens van 130% van het wettelijk sociaal minimum. Op dit moment hebben ook alle AOW'ers recht op een Stadspas, ongeacht of ze een laag inkomen en weinig vermogen hebben. Dit is ingevoerd na een motie in 2018 waarin de gemeenteraad het college heeft verzocht alle AOW'ers gebruik te laten maken van de Stadspas. Overweging toen was onder meer dat Amsterdam aanbiedingen op twee niveaus had: voor inwoners met een laag inkomen en voor inwoners met AOW. Ook was een bezuiniging in de toenmalige financiële situatie in Diemen niet nodig. In Amsterdam is de Stadspas voor niet-minima AOW'ers per 1 augustus 2023 afgeschaft.

Het Stadspasaanbod voor kinderen is vorig jaar uitgebreid. Hierdoor kunnen kinderen op een laagdrempelige manier meedoen aan meer educatieve, culturele en sportieve activiteiten. Dit is een pilot van 2 jaar, die loopt van 1 augustus 2023 tot en met 31 juli 2025.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Het Jeugdfonds vergoedt contributie en lesgelden voor sport en cultuur voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. Het Jeugdfonds ontvangt een jaarlijkse bijdrage van de gemeente Diemen om dit mogelijk te maken. Het Jeugdfonds ontvangt ook financiële middelen door eigen fondsenwerving. Kinderen uit bijstandsgezinnen kunnen geen gebruik maken van het Jeugdfonds, zij kunnen een beroep doen op de Doe-mee-regeling.

Doe-mee-regeling

Voor inwoners met een bijstandsuitkering kan bijzondere bijstand worden verstrekt voor maatschappelijke participatie van kinderen van 4 t/m 17 jaar. Dit heet de Doe-mee-regeling. Het beoogde effect is het voorkomen of doorbreken van een sociaal isolement bij kinderen uit huishoudens met een laag inkomen. Het geld kan naast contributie voor sport of cultuur ook besteed worden aan een (2e hands) kinderfiets, vrij zwemmen of andere uitjes, mits de kosten te herleiden zijn tot het kind. Vanuit de behoefte van het kind is ook vergoeding van andere kosten mogelijk. Voor de gezinnen uit de inkomenscategorie 100% tot 130% van de bijstandsnorm geldt dat zij gebruik kunnen maken van zowel de Doe-mee-regeling als het Jeugdfonds. Zij kunnen de Doe-mee-regeling niet inzetten voor de contributie van sport of cultuur, dit krijgen ze immers via het Jeugdfonds, maar wel voor bijvoorbeeld een fiets of een cultureel uitstapje.

Concrete aanleiding: tussentijdse verbeteringen nodig

In het aanbod voor minimahuishoudens is te veel versnippering en te veel overlap. Dit zijn de eerste bevindingen uit de pilot 'Uitbreiding Stadspas-aanbod voor kinderen'. Bovendien worden de verschillen in doelgroep tussen Amsterdam en Diemen als oneerlijk ervaren door inwoners en door beide gemeenten. Zowel voor het uitvoeren als het bewaken van het minimale beleid is het ingewikkeld dat een niet-minimadoelgroep onderdeel is van een minimale regeling. Maar de belangrijkste bevinding is dat een deel van de armoedemiddelen niet ingezet worden voor de beoogde doelgroep: inwoners met een laag inkomen. Dat vinden we ongewenst.

We verwachten eind 2024 een nieuw beleidsplan armoedeaanpak voor te leggen aan de raad. Hierover is een startnotitie opgesteld, die is besproken door de gemeenteraad. We gaan onder meer de voorzieningen en regelingen effectiever inzetten en slagvaardiger werken. We zoeken hierbij de balans tussen (preventieve) voorzieningen voor mensen die dat het hardste nodig hebben en de beschikbare middelen/financiële kaders.

In de startnotitie hebben we vermeld dat we op korte termijn al een aantal verbeteringen gaan aanbrengen. We zouden de eerste stappen voor een doelmatigere inzet van onze middelen al kunnen inzetten vanaf het nieuwe Stadspasjaar. Dat begint op 1 augustus 2024. Daarom zijn we voornemens een aantal wijzigingen door te voeren in het aanbod van de Stadspas, Doe-mee-regeling en het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Het besluit wordt door het college genomen, maar voordat we een besluit nemen, willen we deze verbeteringen ter consultatie voorleggen aan de gemeenteraad. Het college verwacht op 16 juli 2024 een besluit te nemen en vervolgens de raad te informeren.

Ligt aan de informatie een collegebesluit ten grondslag?

Ja, datum: 24 juni 2024

Samenvatting

Het college is voornemens om het volgende te besluiten:

1. Per 1 augustus 2024 te stoppen met het toekennen van de Stadspas aan niet-minima AOW'ers en de geldigheid van de Stadspas van niet-minima AOW'ers te laten vervallen met ingang van 1 augustus 2025.
2. Per 1 januari 2025 de spelregels van het Jeugdfonds Sport & Cultuur van de gemeente Diemen te wijzigen, zodat ook ouders/verzorgers met een bijstandsuitkering gebruik kunnen maken van het Jeugdfonds.
3. Vanaf 1 januari 2025 geen Doe-mee-regeling meer te verstrekken

Ad. 1

Dit besluit zou tot gevolg hebben dat uitsluitend inwoners met een laag inkomen recht houden op een Stadspas. Inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum blijven dus recht houden op de Stadspas. Vanaf 1 augustus 2024 kunnen niet-minima AOW'ers geen Stadspas meer aanvragen. Niet-minima AOW'ers die al in bezit zijn van een Stadspas kunnen komend Stadspasjaar (2024-2025) nog gebruik maken van hun pas. In de loop van Stadspasjaar 2024-2025 vragen we AOW'ers om hun inkomensgegevens, zodat we kunnen vaststellen of ze nog aanmerking komen voor de Stadspas. Vanaf 1 augustus 2025 eindigt de geldigheid van de Stadspas voor niet-minima.

Door dit besluit komen de middelen van het armoedebelief uitsluitend terecht bij de beoogde doelgroep: Diemenaren in een financieel kwetsbare positie. Van AOW'ers met een hoger inkomen wordt verwacht dat zij participatieactiviteiten zelf kunnen bekostigen. Zowel lokaal als landelijk zijn er voldoende andere mogelijkheden voor sociale participatie. Voor veel activiteiten en voorzieningen geldt voor ouderen een gereduceerd tarief. Een extra stimulans vanuit Diemense armoedemiddelen is niet nodig en niet passend. Afschaffing resulteert in een kostenbesparing die ingezet wordt voor de inwoners die geen geld hebben voor maatschappelijke participatie.

Het gelijktrekken van de doelgroep leidt ook tot meer gelijkheid tussen Amsterdamse en Diemense Stadspashouders. Onduidelijkheid en onrechtvaardigheid wordt weggenomen. De maatregel kan snel worden ingevoerd. De toetsing van een aanvraag wordt eenvoudiger, omdat de leeftijdstoets wordt geschrapt.. Voor alle aanvragers geldt dan alleen een inkomenstoets en vermogenstoets.

Ad. 2 en 3

Besluiten 2 en 3 samen zou betekenen dat er één regeling komt voor de gehele doelgroep minima om de contributie van sport en cultuur te vergoeden. Deze ene regeling vervangt de huidige situatie waarbij er twee regelingen bestaan voor verschillende groepen. Voor andere doelen van de doe-mee-regeling dan contributies voor sport en cultuur¹ kan een beroep worden gedaan op de bijzondere bijstand.

Eén regeling voor de vergoeding van contributies voor sport en cultuur voor bijstandsgerechtigden en niet-bijstandsgerechtigden is eerlijker. Zowel aanvraag, voorwaarden en ondersteuning voor de gehele doelgroep zijn voortaan hetzelfde. Nu is er een aanzienlijk voordeel voor niet-bijstandsgerechtigden, omdat zij van beide regelingen gebruik kunnen maken. Dit is in strijd met het uitgangspunt dat de meeste middelen worden ingezet voor de financieel meest kwetsbare groep. Ook worden de drempels voor het gebruik van de Doe-mee-regeling weggenomen. De Doe-mee-regeling werkt met een declaratiesysteem, inwoners moeten de kosten eerst voorschieten. Dit brengt veel administratieve handelingen met zich mee, zowel voor inwoners als voor de uitvoering. Het Jeugdfonds werkt snel en doelmatig, onder meer omdat een fondsaanvraag minder toetsing vraagt dan de Doe-mee-regeling. Daarnaast wordt de vergoeding direct afgehandeld met de sport- of cultuuraanbieder. Dit bespaart de inwoner financiële handelingen.

Deze tussentijdse verbeteringen dragen bij aan verschillende doelstellingen uit het coalitieakkoord. Het voorstel maakt maatschappelijk participatie mogelijk, niet-gebruik wordt tegengegaan, extra aandacht wordt besteed aan minimahuishoudens met kinderen en de functionaliteit van de Stadspas wordt verbeterd. Ook zijn de voorgestelde wijzigingen in lijn met de Pilot uitbreiding Stadspasaanbod voor kinderen: kansengelijkheid kinderen vergroten, een verantwoord, evenwichtig en aantrekkelijk aanbod, aansluiten bij een goed werkend systeem, alle uitgaven gaan rechtstreeks naar inwoner, eenduidigheid en geen extra werk voor Sociale Zaken.

Financiën

Naar verwachting is geen extra budget nodig. Door de Stadspas niet langer toe te kennen aan niet-minima AOW'ers wordt vanaf zomer 2025 een kostenbesparing verwacht. Omdat we geen inkomensgegevens hebben van deze groep, kunnen we niet inschatten hoeveel niet-minima AOW'ers gebruik maken van de Stadspas. We weten wel dat de totale groep AOW'ers veel gebruik maakt van de Stadspas, gemiddeld meer dan drie keer zoveel als andere Stadspashouders. Met de kostenbesparing komt geld beschikbaar voor inwoners die dat het hardst nodig hebben. Zoals vermeld in de startnotitie, zijn de huidige financiële kaders het uitgangspunt voor het nieuwe armoedebeleid.

De kosten voor het toelaten van bijstandsgezinnen tot het Jeugdfonds kunnen worden gedekt door de vrijgekomen middelen van de Doe-mee-regeling toe te voegen aan de middelen van het Jeugdfonds. De middelen blijven binnen de beleidsdoelen, namelijk maatschappelijke participatie voor kinderen. Alle financiële gevolgen zijn gebaseerd op schattingen. Eventuele benodigde begrotingswijzigingen worden voorgesteld via de P&C cyclus. Overigens is de verwachting dat geen extra budget nodig is.

Communicatie

Er wordt breed geïnformeerd over de wijzigingen via diverse kanalen:

- Een persbericht.
- Een nieuwsbericht op de website en de gemeentepagina in het DiemerNieuws.
- Minimahuishoudens die op dit moment gebruik maken van de Doe-mee-regeling worden via een brief geïnformeerd.
- Stadspashouders met AOW leeftijd worden via een brief gevraagd om hun inkomensgegevens, zodat we kunnen vaststellen of ze nog aanmerking komen voor de Stadspas.
- Relevante samenwerkingspartners en sport- en cultuuraanbieders worden geïnformeerd over de wijzigingen.
- Informatie over regelingen en spelregels wordt aangepast op website en ander communicatiemateriaal: folder en flyer.

Ter inzage in iBabs

- EINDE -

¹ Via de doe-mee-regeling kunnen ook vergoedingen worden aangevraagd voor 'andere' participatie activiteiten dan contributie, bijvoorbeeld voor een fiets en uitjes.